

Instytut Pamięci Narodowej

<https://ipn.gov.pl/pl/aktualnosci/4135,Dzieje-najstarsze-i-stare-gmachu-Muzeum-Archeologicznego-w-Krakowie.html>
05.04.2026, 04:58

Dzieje najstarsze i stare gmachu Muzeum Archeologicznego w Krakowie

18.04.2009

23 kwietnia 2009 r. o godzinie 12.00 w Muzeum Archeologicznym w Krakowie, przy ul. Poselskiej 3, odbyło się uroczyste otwarcie wystawy „Dzieje najstarsze i stare gmachu Muzeum Archeologicznego w Krakowie”, przygotowanej przez krakowski oddział Instytutu Pamięci Narodowej oraz Muzeum Archeologiczne w Krakowie. Zgromadzonych gości przywitani dr Jacek Rydzewski - dyrektor Muzeum Archeologicznego w Krakowie oraz Wojciech Frazik - naczelnik Oddziałowego Biura Edukacji Publicznej IPN w Krakowie.

Na wystawie w podziemiach Muzeum Archeologicznego w Krakowie prezentowana jest historia obiektów będących obecnie siedzibą najstarszego polskiego muzeum archeologicznego. Miejsce to obfituje w znaleziska świadczące o istnieniu intensywnego osadnictwa datowanego już od okresu wczesnego średniowiecza. Pomiędzy IX a XIII w. znajdowało się w obrębie podgrodzia, osady otoczonej drewniano-ziemnymi umocnieniami, które najpóźniej w pierwszych latach XIV w. (gdy powstała „civitas nova in Okol”) zostały zastąpione murami miejskimi. Wówczas powstały tutaj dwory możnowładcze i łaźnia miejska. W początku wieku XVII teren przeszedł w ręce zakonu Karmelitów bosych, którzy wzniesli klasztor i wczesnobarokowy kościół pod wezwaniem św. Michała i św. Józefa. W roku 1797 władze austriackie skasowały zakon, a obiekty kompleksu „św. Michała” przeznaczono na cele sadownicze i penitencjarne. W końcu XIX wieku na miejscu kościoła wzniesiono nowy budynek sądowy.

W więzieniu św. Michała od początku istnienia przetrzymywano licznych więźniów politycznych, wśród nich uczestników powstań narodowych - listopadowego (1830-1831 r.) i styczniowego (1863-1864 r.); powstania krakowskiego (1846 r.) i Wiosny Ludów, których więziono razem z pospolitymi kryminalistami. Od przełomu XIX i XX wieku do więzienia trafiali ówcześni opozycjoniści, organizatorzy i uczestnicy strajków robotniczych, studenci i działacze organizacji młodzieżowych.

Po wkroczeniu wojsk niemieckich do Krakowa we wrześniu 1939 r. nowa administracja okupacyjna przejęła kontrolę nad dotychczasowym zakładem śledczym przy ulicy Senackiej 3. Więzienie miało przede wszystkim charakter karno-śledczy. Przebywali w nim więźniowie, wobec których toczyło się śledztwo, lub pozostający do dyspozycji policji, a także osoby skazane przez sądy niemieckie, sąd okręgowy w Krakowie, sądy grodzkie z Krakowa i okolic. W okresie okupacji w więzieniu przebywało od 500 do 1000 więźniów. Egzekucje więźniów skazanych na karę śmierci, a także więźniów śledczych (wobec których toczyło się jeszcze śledztwo) odbywały się w Przegorzałach oraz w Krzesławicach. Od lipca 1943 r. uruchomiono celę śmierci w piwnicach więzienia, gdzie wykonywano sądowe wyroki śmierci.

W 1945 r. więzienie św. Michała zostało przejęte przez władze komunistyczne i podlegało Ministerstwu Bezpieczeństwa Publicznego. Zamykano tam razem z więźniami kryminalnymi, nazistowskimi zbrodniarzami i kolaborantami również żołnierzy Armii Krajowej, Narodowych Sił

Zbrojnych oraz innych formacji niepodległościowych i niezależnych organizacji politycznych. 18 sierpnia 1946 r. żołnierze 6. Kompanii Zgrupowania Partyzanckiego „Błyskawica” zajęli więzienie i uwolnili 64 więźniów. Po tej akcji władze komunistyczne umieszczały więźniów politycznych na Montelupich, samo więzienie św. Michała zlikwidowano 3 lata później.

W roku 1954 władze Krakowa zdecydowały o przeznaczeniu zdewastowanych obiektów na siedzibę Muzeum Archeologicznego, które ostatecznie wprowadziło się do budynków w roku 1966, po zakończeniu odbudowy.

[Poprzedni Strona](#)
[Następny Strona](#)

Wystawę otworzyli dr Jacek Rydzewski (MA) oraz Wojciech Frazik (OBEP IPN w Krakowie)

Ekspozycja w podziemiach Muzeum Archeologicznego w Krakowie